

Soovitused lapsevanemale erivajadusega lapse testide sooritamise osas

Eestis on saanud tavaks korraldada iga teatud perioodi järel teste – tasemetöid ja eksameid – selleks, et saada tagasisidet õpilase poolt omandatud teadmiste ja oskuste kohta. Kuna ükski inimene pole oma arengu ja võimete osas identne, võib mõne õpilase jaoks olla keeruline sooritada teste teistega võrdväärsel viisil. Sellisteks juhtudeks on loodud eritingimused, mida lisatuge vajavale lapsele võimaldada.

- Igal lapsel on õigus eritingimustele, kui ta on saanud tuge igapäevases õppetöös.
- Esmaseks kontaktiks eritingimuste taotlemisel on kool. Kui koolilt ei saa loodetud informatsiooni, võib pöörduda eksameid korraldava asutuse – SA Innove – poole.
- Üldiselt ei ole eksameid korraldavale asutusele vaja esitada tõendeid. Oluline on eelkõige koolipoolne põhjendus, miks eritingimusi vaja on ja teatud eritingimuste puhul on vaja esitada õpilase individuaalne õppekava.

Tasemetööde sooritamisest

Tasemetööde läbiviimise eesmärk on hinnata riiklike õppekavade **pädevuste ja õpitulemuste omandatust muuhulgas** selleks, et anda õpilasele, vanemale, koolile, kooli pidajale ja riigile võimalikult **objektiivset ja võrreldavat tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest** ning sellest, milline on kooli panus õpilaste edasijõudmisse ja selleks, et selgitada, kuidas õppe tulemuslikkus ning kooli panus **õpilaste edasijõudmisse on ajas muutunud**.

Soovitused ja info lapsevanemale

- 1) Tasemetööd viiakse läbi 3. ja 6. klassis tavaliselt kevadeti kas paberil või elektroonses keskkonnas.
- 2) **Tasemetööd ei hinnata hindega.** Koolile tasub seda meelde tuletada, kui näete, et enne tasemetööd on seda lapsele öeldud või kui peale tööd ilmub hinne päevikusse.
- 3) Riigi poolt koostatakse vähemalt 5% suurune valim õpilastest, kuhu kuuluvad juhusliku valiku alusel õpilased erinevatest koolidest. Valimisse valitud õpilaste tööd saadetakse tasemetöid korraldavasse asutusse, et riik saaks nende põhjal tagasisidet õpilaste edasijõudmise osas. **Valimis oleva õpilase jaoks on tasemetöö sooritamine kohustuslik**, v.a juhul kui õpilane on haige, puudub põhjusega vm. Valimisse kuulumise kohta saab kool infot hiljemalt kaks nädalat enne tasemetöö toimumist.
- 4) Kool otsustab, kas õpilased, kes valimisse ei kuulu, peavad tasemetöö sooritama või mitte. Tasemetöö sooritamise küsimusega tasub pöörduda kooli poole.
- 5) **Haridusliku erivajadusega õpilasele saab võimaldada tasemetöö sooritamiseks täiendavat tuge.** Seda otsustab kooli direktor. **Kui te vanemana arvate, et teie laps peaks saama tuge, tasub esmalt pöörduda kooli poole.** Loetelu direktori poolt võimaldatava abi (ehk eritingimuste) kohta vt allpool.
- 6) **Tasemetöid ei pea sooritama lihtsustatud õppekava järgi õppiv õpilane.**

Kooli direktor võib võimaldada haridusliku erivajadusega õpilasele tasemetöö tegemiseks tema erivajadusest tulenevalt vajalikke eritingimusi, sealhulgas ühte või mitut järgmistest:

- anda lisaega kuni 15 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- viia tasemetöö läbi eraldi ruumis;
- kasutada puhkepausi kuni 10 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- kasutada ilma õigekirjakontrolli programmita arvutit õpilasel, kes ei saa kirjutada või kelle käekiri on erivajadusest tingituna raskesti loetav;
- lubada vastuse üleskirjutamist tugisiku poolt, kui õpilane ei saa kirjutada;
- lubada nägemispuudega või spetsiifilise lugemishäirega (düsleksia) õpilasele küsimuste ja teksti ettelugemist;
- anda kuulmispuudega õpilasele tasemetöö toimumise korralduse kohta kirjalikke juhtnõure;
- kasutada õpiraskustega õpilasel täiendavaid õppevahendeid (sõnaraamatud, abivahendid jms);
- selgitada õpiraskustega õpilasele töökorraldusi ning ülesannete teksti täpsemalt ja põhjalikumalt;
- kasutada kuulmispuudega õpilasel viipekeele tõlki.

Põhikooli lõpueksamite sooritamine

Põhikooli lõpus peab õpilane sooritama kolm eksamit: eesti keele, matemaatika ja valikeksami. Viimase valib õpilane [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) § 30 lõike 4 alusel kehtestatud õppeainete hulgast.

Mida on oluline teada?

- 1) Eksamid toimuvad 9. klassi õppeaasta lõpus.
- 2) Haridusliku erivajadusega õpilasele **saab võimaldada eksamiteks täiendavat tuge eritingimuste näol, kui seda on talle pakutud igapäevases õppetöös.**
- 3) Loetelus olevaid eritingimusi saab võimaldada kooli direktori otsusega, seega peaks esmalt sel teemal kooliga suhtlema.
- 4) **Lihtsustatud õppekava järgi õppiv õpilane sooritab koolieksamid (eesti keel, matemaatika, valikeksam).** Koolieksamid koostab ja korraldab kool.
- 5) Õpilane, kel on vastavas aines **vähendatud õpitulemusi nõustamiskomisjoni soovitusel, võib sooritada koolieksami.** Koolieksami koostab ja korraldab kool.

Kooli direktor võib võimaldada hariduslike erivajadustega põhikoolilõpetajale eksamitöö tegemiseks tema erivajadusest tulenevalt üht või mitut järgmist eritingimust:

- anda lisaega kuni 15 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- viia eksam läbi eraldi ruumis;
- kasutada puhkepausi kuni 10 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- lubada vastuse üleskirjutamist tugisiku poolt, kui õpilane ei saa kirjutada;
- lubada nägemispuudega või spetsiifilise lugemishäirega (düsleksia) õpilasele eksamiküsimuste ja teksti ettelugemist;

- anda kuulmispuudega õpilasele eksami toimumise korralduse kohta kirjalikke juhtnõore;
- kasutada õpiraskustega õpilasel täiendavaid õppevahendeid (sõnaraamatud, abivalemid);
- selgitada õpiraskustega õpilasele töökorraldusi ning eksamiülesannete teksti täpsemalt ja põhjalikumalt;
- hinnata spetsiifilise õigekirjahäirega (düsgraafia) õpilase emakeele eksamitööd diferentseeritult;
- kasutada kuulmispuudega õpilasel viipekeele tõlki.

Eksameid korraldava asutuse eelneval nõusolekul võib kooli direktor otsustada haridusliku erivajadusega põhikoolilõpetajale järgmiste eritingimuste kohaldamise:

- kasutada ilma õigekirjakontrolli programmita arvutit õpilasel, kes ei saa kirjutada või kelle käekiri on erivajadusest tingituna raskesti loetav;
- muuta nägemispuudega õpilasele eksamitöö kirja suurust või koostada eksamitöö punktikirjas;
- viia kuulmispuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma kuulamis- ja suulise osata;
- viia raske kõnepuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma suulise osata.

Riigeksamite sooritamine

Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatakse riigeksamid kolmes aines: eesti keeles, matemaatikas ja võõrkeeles.

- 1) Riigeksam loetakse sooritatuks, kui **õpilane on saavutanud vähemalt 1%** maksimaalsest tulemusest.
- 2) **Riigeksameid saab sooritada vaid kord aastas.** Kui riigeksam ebaõnnestub, saab seda uuesti sooritada alles aasta pärast. Põhjendatud puudumise (nt ootamatu haiguse) korral on võimalus sooritada eksam lisaeksami ajal. Teada tuleb anda sellest hiljemalt 3 päeva jooksul peale korralist eksamit.
- 3) Õpilasele, kel on vähendatud nõustamiskomisjoni soovitusel taotletavaid õpitulemusi, võib taotleda riigeksami koostamist individuaalsest õppekavast lähtuvalt, st eksameid korraldava asutus teeb sel juhul teistsuguse, õpilase arengust lähtuva eksamitöö. Sellise eksami sooritamisel tehakse aga märge „IÕK“ hinnetelehele, mis tähistab, et eksam koostati lähtuvalt individuaalsest õppekavast.
- 4) **Riigeksamite sooritamiseks võib haridusliku erivajadusega õpilasele võimaldada eritingimusi**, kuid seda vaid eksameid korraldava asutuse nõusolekul. Loetelu eritingimuste kohta on allpool. Eritingimuste taotlemise tähtaeg koolidele on 30. jaanuar.
- 5) Igasuguste erandjuhtude korral tasub pöörduda esmalt kooli ja seejärel pöördub kool eksameid korraldava asutuse poole, kellega koostöös leitakse parim võimalik lahendus, et õpilane saaks eksami sooritatud.

Kooli direktori põhjendatud otsusega ja eksameid korraldava asutuse nõusolekul võimaldatakse erivajadusega gümnaasiumilõpetajale riigieksami sooritamiseks ühte või mitut järgmist eritingimust:

- anda lisaega kuni 15 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- viia eksam läbi eraldi ruumis;
- kasutada puhkepausi kuni 10 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- kasutada ilma õigekirjakontrolli programmi ehk spellerita arvutit õpilasel, kes ei saa kirjutada või kelle käekiri on erivajadusest tingituna raskesti loetav;
- lubada vastuste üleskirjutamist tugiisiku poolt, kui õpilane ei saa kirjutada;
- lugeda eksamiküsimused ja tekst ette nägemispuudega või spetsiifilise lugemishäirega (düsleksia) õpilasele;
- anda eksami toimumise korralduse kohta kirjalikke juhtnööre kuulmispuudega õpilasele;
- hinnata emakeele eksamitööd diferentseeritult spetsiifilise õigekirjahäirega (düsgraafia) õpilasel;
- muuta eksamitöö kirja suurust või koostada eksamitöö punktkirjas nägemispuudega õpilasele;
- valmistada eksamitöö ette ja viia läbi ilma kuulamis- ja suulise osata kuulmispuudega õpilasele;
- kasutada viipekeele tõlki kuulmispuudega õpilasel;
- valmistada eksamitöö ette ja viia läbi ilma suulise osata raske kõnepuudega õpilasele;
- valmistada ette ja viia läbi individuaalsest õppekavast lähtuv eksamitöö juhul, kui nõustamiskomisjoni otsusega on õpilasel riiklikus õppekavas sätestatud taotletavaid õpitulemusi vähendatud – **taotlemise tähtaeg 1. november**;
- valmistada ette ja viia läbi individuaalsest õppekavast lähtuv eksamitöö eesti keeles teise keelena madalamal kui B2 keeleoskuse tasemel juhul, kui õpilane on Eestis õppinud eesti õppekeelega koolis või keelekümbelklassis vähem kui 3 aastat – **taotlemise tähtaeg 1. november**.

Erivajadustega õpilaste eksamineerimist reguleerib Haridus- ja teadusministeeriumi määrus nr 54 [„Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord“](#) (15.12.2015)